

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Majster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broekstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 38000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentieën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.10.

INHOUD: Hoofdartikel: Wereldgelijkvormigheid. IV. — Uit de Schrift: Mine Kinderken. (1 Joh. 3:18). — Kerkelijk Leven: De werkwijze onzer Synodes. III. Examen-mythe. — Literatuur en Kunst: K. Lantermans, „De Stiekemerde“. — Pop-Wet, Schetsen: Iets over het begrip „mythe“. — Gereformerd of ethisch. — Zending en Evangelisatie: Het Secularisme. — Kerkelijk Leven in Ned.-Indië: Perspectieven en Predikanten. — Stemmen uit onze Kerken. — Perschootw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

WERELDGELIJKVORMIGHEID.

IV.

In het algemeen zijn de positie en de roeping, welke de kerk des Heeren in de wereld heeft, wel duidelijk. Zij mag zich met de wereld niet vermengen en aan haar gelijkvormig worden, maar zij mag zich evenmin in dooperschen zin aan de wereld onttrekken.

Deze tweërlei roeping plaatst ons in de praktijk voor tal van moeilijkheden. Ieders ervaring, niet het minst die van den ambtsdrager, bevestigt dat.

Nu is het de bedoeling dezer artikelen niet op allerlei vragen, die hier gemakkelijk opkomen, een antwoord te geven of voor allerlei gevallen een oplossing te bieden. Er kunnen hier alleen enkele aanwijzingen gedaan worden, enkele opmerkingen gemaakt, waartoe de ervaring der ambtelijke praktijk vanzelf ons aanleiding geeft.

Hierbij zij dan allereerst uitgesproken, dat wij bij de bestrijding der wereldgelijkvormigheid niet de meeste en voornaamste aandacht hebben samen te trekken op bepaalde uitingen en uitwassen in de levensgedraging, waarin de wereldgelijkvormigheid aan den dag treedt.

Ik bedoel daarmee niet, dat bepaalde zondeopenbaringen of een in geestelijken zin gevaarlijke levenswijze niet zouden mogen en moeten genoemd en met den vinger aangewezen worden. Het tegendeel zij aanbevolen. De wereldgelijkvormigheid is, gelijk wij reeds opmerkten, zelfs allereerst een kwestie van vorm en houding. Op bepaalde punten hebben wij dus zeker de afwijking aan te toonen en te bestraffen.

Echter moeten we bij die feiten en gevaren alszoodanig niet blijven staan, doch wij hebben bijzonder ook onze opmerkzaamheid te geven aan wat daarachter ligt: de begeerte, die er toe dreef, het motief, dat er toe leidde, zulk een gevaarlijke levensvorm aan te nemen. Die gedraging zelve is zeker het uitgangspunt, maar niet uitsluitend het voorwerp der behandeling. Wij hebben op te sporen de bronnen, waaruit zoowel bij ons zelve als bij anderen de zondige levensgedraging en het reiken der hand aan de wereld voortkomen. En dan hebben wij elkander voortdurend te stellen voor de centrale waarheden, die gelden voor ons zedelijk en geestelijk leven, d.i. voor 's Heeren ordinantiën, waarmede de levenshouding op een of meerdere punten in strijd blijkt te zijn.

Op die wijze ontkomen we aan het gevaar van een levenloze kasuïstiek. Een kasuïstische behandeling, waarbij wij ons beperken tot de bespreking van allerlei op zichzelf staande gevallen en handelwijzen, levert meestentijds weinig goeds op. We komen dan zoo licht tot het stellen van gebod op gebod en van regel op regel en we ont-

gaan daarmee het spoedig gedane verwijt van Farizeïsme niet.

Het Farizeesche optreden in Jezus' dagen was immers gekenmerkt door het knellen van het leven in een keurslijf van bepalingen en voorschriften, terwijl op den innerlijken toestand van den mensch weinig of niet werd gelet. Ook al bedoelen wij het dan zoo niet, de verkeerde indruk wordt bij een kasuïstische behandeling dan toch gevestigd en in negen van de tien gevallen schieten we ons doel voorbij. Waarschuwing en vermaan naar de regelen van een Gereformeerde kasuïstiek ontvaarden veelal in een intellectueel steekspel en wie het vaardigst is in het debat of in het plaatsen van pikante opmerkingen, die behoudt dan in den regel het laatste woord en dat is lang niet altijd hij, die het gelijk aan z'n zijde heeft. Een kasuïstische behandeling gaat aan het zieleleven en aan de gewetens eenvoudigheid voorbij. Die raakt het innerlijk niet. Men kan b.v. lang en lustig intellectueel debatteeren over het al of niet geoorloofde van het fietsen op Zondag of over het kaartspel en dergelijke en het dispuut, louter verstandelijk beoordeeld, glad verliezen.

Een ander gevaar van een dergelijk optreden is, dat men dingen of bepaalde gewoonten, die nieuw opkomen, scherp veroordeelt en over enkele jaren gedwongen is zulke banvonnissen praktisch te herroepen, omdat ieder en ook zij zelf het dan als niet zondig aanvaardt. Ik denk aan allerlei mode- en kledingkwesties, natuurlijk voorzover zij niet uit een oogpunt van gevaar voor de goede zeden te veroordeelen zijn. Hoe vaak zou er al niet, ook kerkelijk, tegen een nieuwe mode getoemd zijn, die ondertusschen al weer antiek wordt geacht en thans als een prijselijk voorbeeld van den goeden ouden tijd den volke wordt voorgehouden! Om iets te noemen: een algemeen optreden der kerk tegen de pagekopies der meisjes, los van 'de daartoe leidende motieven, acht ik in geen vorm aanbevelenswaardig. Daarmede bereiken we weinig anders dan dat de kerk zich licht bespottelijk maakt.

Iemand, die zijn kracht zoekt in een behandeling van losse gevallen, is er zelf de schuld van, dat zijn werk zich wel verbreedt, maar aan diepte verliest.

Aan de gevaren van zulk een optreden moet daarom te meer worden herinnerd, omdat de wereldgelijkvormigheid een zaak is van schema, van houding. Wanneer iemand zich grof misgaat aan een ergerlijke zonde, dan staat het aanstonds heel anders. Dan zijn bestraffing en vermaan in zooverre niet moeilijk, dat het gaat om een duidelijk diep ingrijpend kwaad, waartoe het geweten van den zondaar, indien hij niet geheel verhard is, ook getuigenis geeft. Dan behoeft er niet lang over gesproken te worden, dat de begane overtreding zonde is. Doch inzake wereldgelijkvormigheid zijn er vaak dingen aan de orde, die op zichzelf moeilijk als zondig kunnen worden aangemerkt, maar die geheel door de wereld in beslag zijn genomen of die, omdat zij ons onvermijdelijk in te nauwe aanraking met haar brengen, gevaarlijk zijn. De veroordeeling van het doopersche standpunt sluit niet uit, dat men in dergelijke omstandigheden in onthouding kracht en heil zoekt. Doch daartoe kan men moeilijk met vrucht anderen opwekken, wanneer zulk een geval dor kasuïstisch wordt aangevat.

Willen we werkelijk onder Gods zegen de gewetens treffen, dan moeten wij dus van verkeerde levensgewoonten, die men zich bewust of onbewust heeft eigen gemaakt, de wortels bloot leggen. Er is dan aanleiding tot het vermaan tegen ijdelheid, tegen vrees voor spot, als men zijn leven anders inricht dan b.v. wereldsche kennissen het gaarne zien, tegen gebrek aan levensernst, tegen het verlangen om aan de wereld zoo ver mogelijk tegemoet te komen, tegen het twee heeren willen dienen, enz. Zoo moet de uitwendige gedraging herleid tot de zielsgesteldheid, die er toe bewoog.

Daartoe is natuurlijk o.m. noodig een goed inzicht in de speciale geestelijke of liever ongeestelijke kenmerken van het moderne leven.

Wanneer wij iets daarvan noemen willen, dan is te wijzen op dezen trek, dat bijzonder in onzen tijd 'de mensch alle heteronomie, alle ordinantie van een boven hem staande macht verwerpt. De mensch is zoo machtig geworden; de natuur werd in de laatste eeuw al meer door hem beheerscht en allerlei kracht, waarvoor hij vroeger sidderde, aan hem onderworpen en in zijn dienst gesteld. Wat de natuurwetenschap, de techniek, de geneeskunde tegenwoordig vermogen en tot stand brengen, grenst aan het schier ongelooflijke. En de eene vinding en ontdekking na de andere versterken het gegronde vermoeden, dat aan dezen triumf door het geweldige rijk der natuur voorloopig nog geen einde is gekomen.

Door dit alles gevoelt de moderne mensch zich zoo weinig afhankelijk meer. Wel moest hij in de erkenning leven, dat alle talent en gave en elke vorm van beheersching der natuur hem uit Gods milde hand toekomen en wel moest hem dat prikkel zijn om te meer in dankbaarheid den Naam des Heeren te belijden en Hem te dienen, doch de werkelijkheid toont op droeve wijze aan, dat dit niet zoo is. Meer dan ooit wil de mensch leven naar eigen wet en naar eigen inzicht. Hij zal doen, wat hem behaagt. Hij wil voor zich een vrijheid, die praktisch neerkomt op bandeloosheid.

Op dit punt gaat het moderne leven rechtstreeks in tegen het Woord van God en tegen het Christelijk geloofsleven. Het Christendom predikt een vrijheid, die de ware is, omdat zij spontaan en gewillig zich bindt aan de ordinantiën des Heeren, die de liefde hebben van het hart. En al wat die ordinantiën, onder welk voorwendsel ook, op zij willen zetten, is uit den boeze.

Op het ongodelijk karakter van dit streven moet rusteloos gewezen en daartegen gewaarschuwd worden. Immers die zondige drang naar emancipatie niet maar van een oude mode, maar van God Zelfen schuilt achter bepaalde zondige gewoonten en afkeurenswaardige gedragingen.

Een andere eigenaardigheid, die in onzen tijd bijzonder naar voren treedt, is het wijd verbreide geloof in het zedelijk kunnen van den mensch. Geheele scharen — denk alleen maar aan de geweldige macht van het socialisme — verwachten van den mensch een betere toekomst. Zijn kunnen en zijn volharding, zijn goedheid en wijsheid zullen op den duur het leven omzetten en verbeteren. Deze confessie van het ongeloof wordt door velen aanvaard, in weerwil van het ontuchterende feit, dat de laatste oorlog voldoende het tegendeel bewezen heeft, ondanks de voor-

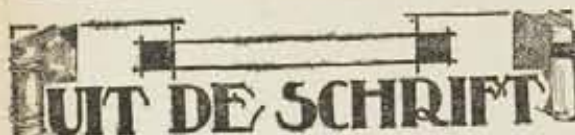
beelden, die ook tegenwoordig voor het grijpen liggen, dat de aan zichzelf overgelaten menscheit zoo machteloos is om den geest van enkeling en gemeenschap te veranderen en de onderlinge verhoudingen te herstellen.

Onze belijdenis staat tegen dit geloof in den mensch lijnrecht over. Wij zijn op grond van de Schrift en van de ervaring diep overtuigd van de onmacht des menschen. Wij doen het getuigenis hooren, dat alleen in den weg van verootmoediging en wederkeer tot God voor de enkele personen, voor de gezinnen, voor maatschappij en staat een betere toekomst te verwachten is. En naar die belijdenis moet de praktijk worden ingericht en de geheele levensvorm bepaald.

Een ander verschijnsel, dat reeds tal van jaren op te merken valt, is de vermaterialisatie van het leven. Terwijl het Materialisme als filosofisch stelsel reeds lang geleden heeft afgedaan, houdt het als levensrichting nog steeds duizenden en miljoenen in zijn greep gevangen en het is niet te verwachten, dat dit binnen afzienbaren tijd veranderen zal. De groote massa is het altijd weer om het aardse goed te doen. De mammon is de afgod, waarvoor ontelbare devoot gebogen liggen. Geld en goed, winst en uitwendig succes, daarvoor kloppen de harten warmer, daarop wordt de wil sterk in actie gezet. In velerlei ander opzicht is de wil van den modernen mensch slap. Mr Boasson schreef in zijn teekening van den modernen mensch in „Barchembladen“ terecht: „de moderne mensch moet ootmoedig leeren inzien, dat de opvoeding van zijn innerlijk en wilsleven verre ten achter is gebleven bij de constructies van het intellect“. Ten opzichte van de materiële goederen echter is zijn wil sterk actief. En daarvoor wordt zooveel mogelijk de tijd vrij gemaakt en onder alle rangen en standen wordt het leven vermaterialiseerd en vermechaniseerd. Voor de ideële goederen der menscheit is de aandacht van de massa minnig; wat geteld en gewogen kan worden, dat boeit de geesten en „wat koop ik er voor?“ dat is de leuze geworden, die door de groote meerderheid als de hoogste norm verheven is. Zoo is het niet alleen in het buitenland — een Duitsch predikant klaagde bij een persoonlijke ontmoeting onlangs hierover bewozen zijn nood —, maar zoo is het in heel breede kringen ook onder ons volk.

Ook de leden onzer kerken hebben zich helaas lang niet altijd aan dezen boozen invloed van den modernen tijd weten te onttrekken. Er is ook op dit terrein heel veel te vermanen en te waarschuwen en te roepen tot bekeering. In vroeger tijden, toen de belijders van den Christus in velerlei opzicht verdrukt en tegengewerkt werden en er in onze kringen niet veel blinkend goud te vertoonen was, was er veel meer de stille glans aan het goud des geloofs en van de diepere waardeering der geestelijke goederen. En het zijn ook onder ons sterke heenen, die de weelde hebben kunnen dragen. Er is gedurig reden te over om te herinneren aan het pastorale woord van Paulus tot Timotheüs: beveel den rijken in deze tegenwoordige wereld, dat zij niet hoogmoedig zijn, noch hun hoop stellen op de ongestadigheid des rijkdoms, maar op den levenden God, Die ons alle dingen rijkelijk verleent om te genieten. Dat zij weldadig zijn, rijk worden in goede werken, gaarne mededeelende zijn en gemeenzaam, leggende zichzelf weg tot een schat een goed fundament tegen het toekomstige, opdat zij het eeuwige leven verkrijgen mogen.

J. HOEK.

UIT DE SCHRIFT

Mijne kinderken.

Mijne kinderken! laat ons niet liefhebben met den woerde, noch met de tong, maar met de daad en waarheid.

1 Joh. 3:18.

Hoe zachtmoedig en vriendelijk-aandringend uit zich hier de apostel; — „mijne kinderken, laat ons niet“...

Het is, alsof we een vader zien zitten in den kring van aanhankelijke kinderen; een vader, die zich overtuigd houdt, dat, hetgeen hij zegt, in overeenstemming is met het gevoelen van de zijnen. Hij spreekt geen dingen, die hun vreemd zijn. Hij legt geen oneigen last op. Integendeel, — wat

hij als kinderplicht hun voorhoudt, dat kennen en willen die kinderen zelf óók, dat is naar hun hart. Het is slechts noodig het hun te herinneren, het bij hen op te wekken. 's Vaders woord en blik zijn als de zon, die den lenteakker streelt, en het aanwezige leven bereidwillig en natuurlijk naar buiten doet komen.

Het aanwezige leven, — inderdaad, zóó is het hier. En het genoemde beeld, dat Johannes met zijne aanspraak „kinderken“ bij ons oproept, is geheel naar waarheid.

Immers spreekt de apostel hier niet tot heidenen, noch staat hij op de markt der wereld. Hij wendt zich niet tot menschen, wien de dingen, die hij zegt, innerlijk vreemd zijn. Dan zou zijn woord anders klinken. Het zou een wettisch karakter dragen. Maar het is hier de kring der gemeente van Christus, waarin de apostel zich in den geest bevindt. Ja waarlijk, — als een vader heeft hij zich, al schrijvende, gedacht in het midden dergenen, die God hem door den dienst des Evangelies als zijne geestelijke kinderen gegeven had. Het is de Verbondskring waarin zijn woord uitgaat. En daar is het Leven, daar woont en werkt de Geest van Christus, daar zijn de beloften Gods, en daar is de vervulling dier beloften. Daar is de wet niet meer geschreven op steenen tafelen, — dwingend en verdoemend, — maar geschreven in de harten, door herschepping tot eene nieuwe natuurlijkheid geworden.

En daarom gaat dit woord uit van de overtuiging, dat hetgeen waartoe het opwekt reeds aanwezig is. „Mijne kinderken, laat ons niet“...

Wel blijkt uit den ontkennenden vorm waarin deze opwekking gegeven wordt, — „laat ons niet“ — dat dit aanwezige leven nog tegenkanting ontmoet, de macht van het overgebleven bederf; maar het nieuwe leven is toch aangebracht. En aan dit leven sluit deze opwekking zich aan, zooals zon en regen zich aansluiten aan den wortel van het gewas om het tot hooger levensopenbaring te brengen. Het zijn kinderen, geen vreemden, tot wie de vader zich hier richt. Wat die vader begeert, is aan die kinderen eigen. Het is in overeenstemming met hunne diepste gevoelens; en met liefde geven zij zich, heilig-natuurlijk, in de richting, die hij aanwijst.

...

Indien wij nu maar niet meenen, dat eene dergelijke vermaning van zwakker karakter is dan andere.

Ja, de apostel spreekt zich hier uit in zachtmoedigen, vriendelijken toon. Doch niemand achtte zulks eene lieve, slappe goedigheid, waardoor de kracht van zijn vermanen verminderd wordt. Hoe zou het oog van den ouden Johannes, bij zulk eene opvatting van zijn woord, scherp-verwonderd opkijken. Zijne vermaning zwak?? Maar er is in heel zijn brief geen puntiger en indringender waarschuwing te vinden, dan dit vaderlijk „Mijne kinderken, laat ons niet“.... Juist omdat deze waarschuwing zich tot kinderen des huizes richt en niet tot vreemden, juist omdat ze in den kring van gemeente en genadeverbond met heilig recht onderstellen mag, dat men haar gehoor zal geven, — daarom is deze vermaning zoo diep-ingaand van aard. Wat heeft feller kracht dan eene heilige onderstelling? Over wiens ongehoorzaamheid is een vader pijnlijker teleurgesteld, over die van zijn knecht of die van zijn zoon? Waar mag de verwachting van vruchtbaarheid hooger zijn, in de woestijn of op den bezaaiden akker? Wanneer is de klacht des Heeren smartelijker dan bij Jesaja — „Waarom heb ik verwacht, dat mijn wijngaard goede druiven zou voortbrengen, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?“

„Mijne kinderken, laat ons niet“.... hier spreekt het vertrouwen van den vader, hier spreekt de verwachting Gods.

Hoe schrikkelijk is het deze verwachting teleur te stellen, en dit vertrouwen te beschamen. Want het is Liefde die beschaamt en teleurgesteld wordt. Liefde die zich neerboog om in aanbiddelijk geduld en meedoogen den akker der Gemeente te bewerken, en die onderstellen mag, dat haar arbeid zal worden beantwoord, — maar die, wanneer ze door onvruchtbaarheid in het aangezicht geslagen wordt, juist als gekrenkte Liefde zich te brandender wreken zal.

Dat dit vaderlijke en daarom vlijmende woord van den apostel dan in den kring van Christus' gemeente tot de harten doorga; — „Mijne kinderken! laat ons niet liefhebben met den woerde, noch met de tong, maar met de daad en waarheid“.

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

De werkwijze onzer Synodes.

III.

Op grond van onderzoek staat het alzoo vrijwel vast, dat onze Synodes onder het euvel der toe-

nemende breedsprakigheid niet of weinig hebben te lijden.

Dit geeft ons een aanwijzing, in welke richting de verandering van de werkwijze onzer Synodes niet in de eerste plaats behoeft te worden gezocht.

Indertijd is in de pers het voorstel gedaan om het getal hoogleeraren, dat de Synodes van advies dient, tot vier te reduceeren en daarbij eerlijk op te deelen, twee van Kampen en twee van Amsterdam. De hoogleeraren in het Kerkrecht zouden steeds moeten worden aangewezen.

Dadelijk is daarop een amendement ingediend bij ons kerkelijk publiek. Inkrimping van het getal hoogleeraren werd door dezen voorsteller wel wenschelijk geacht, maar op de hoogleeraren van Kampen kon niet worden bezuinigd, omdat de Theologische School de Inrichting der Kerken is en deze hoogleeraren daar verschenen in kerkelijke kwaliteit. Op de hoogleeraren te Amsterdam kon deze afbrekingsmethode wel worden toegepast en daarvoor bestond, zoo luidde het amendement, reden te meer, omdat het getal buitengewone hoogleeraren in de Theologie aan de Universiteit zich uitbreidde en nog meer kon uitbreiden.

Wanneer over een geamendeerd voorstel gestemd wordt, komt naar goede orde het amendement het eerst onder den hamer.

Die orde willen we ook hier, al is er van een stemming geen sprake, bewaren.

Door het melding maken van de buitengewone hoogleeraren verried dit amendement zekere vrees, dat bij den tegenwoordigen stand van zaken de adviseurs uit Amsterdam die uit Kampen in getal zouden kunnen overtreffen.

Bestaat er voor die vrees grond?

Voorzover men de omstandigheden kan overzien stellig niet.

En wat hieten afzienbaren tijd zou kunnen geschieden is al te novelachtig om er nu rekening mee te houden.

Voor het heden is het zóó gelegen: Kampen heeft vijf hoogleeraren en één oud-hoogleeraar en brengt dus samen zes adviseurs op de Synode. Amsterdam telt vier gewone en twee buitengewone hoogleeraren in de theologie. Alzoo ook zes. Sekuuder evenwicht kan dus onmogelijk aangebracht.

En nu de naaste toekomst.

Indien het onzen God behaagt, bereikt prof. Bouwman in 1933 den zeventigjarigen leeftijd, de hoogleeraren Honig en Kuyper in 1934. Volgens de geldende bepalingen moeten zij dan aftreden. Natuurlijk behouden zij dan het recht — en wij hopen, dat zij daarvan nog zeer lang gebruik zullen maken — om als adviseurs onzer Synodes op te treden. In hun plaats zullen nieuwe hoogleeraren moeten worden benoemd. Dan wordt de toestand dus zóó gewijzigd, dat er van de Theol. School vijf hoogleeraren en drie oud-hoogleeraren (want het is onze hartelijke wensch, dat ook prof. Lindeboom dit beleven zal), van de Theol. faculteit aan de Vrije Universiteit vier gewone, twee buitengewone hoogleeraren en één oud-hoogleeraar ter Synode kunnen komen. Van Kampen dus acht, van Amsterdam zeven.

Dan heeft Kampen zelfs een overwicht.

Maar dit geeft niet de minste reden tot bezorgdheid.

Al had Kampen er zelfs nog meer.

En wat nu de uitbreiding van het getal buitengewone hoogleeraren in de theologie betreft, die is, voorzover wij er over kunnen oordeelen, vrijwel illusoir.

Eigenlijk nog minder dan illusoir.

Want er wordt ten deze zelfs geen illusie ge-roosterd.

Het element, dat er te veel adviseurs van de Vrije Universiteit op de Synodes zullen komen, kan dus wel uitgeschakeld.

De motiveering van het amendement laat zich hiertoe herleiden: het is wenschelijk, dat het getal hooggeleerde praeadviseurs verminderd, bij Kampen gaat dat niet om de kerkelijke kwaliteit der hoogleeraren, derhalve blijft alleen over, dat de Synode beslute: van de Theologische Faculteit worden niet meer dan twee hoogleeraren ter Synode als adviseurs toegelaten.

Hierop komt het nu maar aan: heeft om Synode daartoe werkelijk de bevoegdheid?

En dan staat o.i. de zaak vlak omgekeerd.

De Theologische School staat geheel en al onder het zeggenschap der Kerken. Als deze, in Generale Synode vergaderd, besluten — ze zullen wel verstandiger zijn! — dat de Theologische School niet meer dan twee hoogleeraren als adviseurs naar de Synode mag afvaardigen, kan deze niet meer doen, dan er zich bij neer te leggen. De Synode kan dat op een achtermiddag afdoen.

Maar ten aanzien van de Vrije Universiteit gaat dat zoo gemakkelijk niet.

Er bestaat een „regeling van het verband tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit“. Deze is tot stand gekomen door wederzijdsche verbintenissen van de Synode van Amsterdam 1908 en de Directeuren der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

Artikel 13 van die regeling luidt: De Kerken verbinden zich, om de gewone en buitengewone Hoogleeraren der Theol.

Fac
ren
zitt
Zo
de
krach
gebo
He
beslu
het
Da
alle
vers
Mo
ame
D
zelf
He
seurs
In
jegen
He
leera
Tr
Ge
Ze
een
W
van
Pr
van
Syno
ken
mor
niet
wel
eens
geste
En
den
op
in
ee
wegh
He
een
in
de
Ind
wens
meer
waan
De
een
te
w
Re
op
de
Syno
gewo
Geest
of
er
nimm
Ool
omda
Op
die
Gelde
hulp
Ande
Het
Facul
ook
was
afwez
afsta
zoo
inkon
Dat
den
wel
Ool
wat
En
wat
Ool
zelfde
Ma
innen
Dat
Al
hebbe
het
Das
de
leer
aanga
Unive
Of
het
g
min
schrij
is
on
praes
niet
waar
geen
de
kerke
Voe
algem
dat